

Vroege voorjaarsplannen voor een bloeiende bijentuin

Tekst Nienke Boone, hobbyimker en als adviseur biodiversiteit betrokken bij Imkerij de Werkbij (Vaassen) en biologisch tuinder bij De Moestuin (Utrecht)

Dit jaar pak ik de pen op om u mee te nemen in de intrigerende wereld van drachtplanten. Ik hoop u met mijn artikelen te inspireren om met de handen de aarde in te gaan, in voor- of achtertuin, rond de bijenstal of welke grond u tot uw beschikking heeft. Laat u niet afschrikken door de oppervlakte van uw tuin. Of het nu groot of klein is, elke plek kan een lustoord worden voor insecten, niet alleen voor onze honingbijen, maar ook voor talloze solitaire bijen, hommels, vlinders en andere dieren.

Ik deel hier mijn ervaringen in het ontwikkelen van natuurtuin de Gatherhof van Imkerij de Werkbij in Vaassen; een voormalig stuk grasland van 2500 m² dat we omtoveren tot een bloeiende natuur-, educatie- en bijentuin. Daarnaast gebruik ik de kennis die ik heb opgedaan bij de opleiding voor biologisch(-dynamisch) tuinder aan de Warmonderhof in Dronten en mijn studie aan de Wageningen Universiteit. In mijn eigen moestuin in het Soesterkwartier in Amersfoort houd ik bijen en kweek ik allerlei bloemen, kruiden, fruit en groenten.

Ook voor lieveheersbeestjes, egels en puttertjes

Wij imkers hebben de prachtige taak om voor onze bijen te zorgen. Maar het gaat niet om de bijen alleen. Ze leven in een ecosysteem vol andere insecten en andere organismen. Een diverse beplanting met oog voor al het leven in de bodem en daarboven is enorm belangrijk. Denk aan lieveheersbeestjes, spinnen, hommels en kevers. Maar ook grotere dieren vinden hun plekje, bijvoorbeeld egels, spitsmuizen en vogels. In onze natuurtuin zien we vaak puttertjes in de uitgebloeide planten zitten, die zaden van rode zonnehoed en zonnekroon opeten. Een prachtig gezicht! Verschillende plant- en diersoorten houden de natuur in balans. Een paar voorbeelden: het bodemleven houdt water vast, schimmels breken plantenresten af, bijen bestuiven gewassen, vogels eten insecten en vlinders halen nectar uit bloemen. Het sleutelwoord is biodiversiteit: de verscheidenheid van soorten.

Nienke Boone in de natuurtuin Gatherhof, Vaassen. Foto Lieke Verrips

Biodiversiteit zorgt voor schoon water, vruchtbare grond, een stabiel klimaat en voldoende voedsel. Belangrijk voor bijen en mensen dus. De alarmerende rapporten over biodiversiteitsverlies kunnen niemand ontgaan zijn. Elke stap die gezet wordt om meer te vergroenen is welkom. Doet u mee?

Grove schets voor uw droomtuin

Het vergroenen van uw tuin of bijenstand staat of valt met een goed plan. Daar zijn de winter en het vroege voorjaar uitermate geschikt voor. Schenk een glaasje honingmede in, pak een pen en papier en maak een grove schets van de tuin. Schrijf op waar de zon opkomt en ondergaat, hoe groot de tuin is en teken welke elementen er al zijn, zoals een boom, muur, pad of terras. Denk na wat u het liefst wil met de ruimte: een mooie border met snij-

bloemen, bomen voor de schaduw, een weide vol veldbloemen of een afscheiding met de burens voor uw bijenkasten. Bedenk ook hoeveel tijd u heeft om de plek te onderhouden. Dat bepaalt bijvoorbeeld of u intensieve eenjarigen kweekt of kiest voor makkelijkere vaste planten.

Deze elementen passen in een bijentuin

Laat u inspireren door deze elementen bij het schetsen van uw tuin:

- Bosrand: creëer een (miniatuur) bosrand met relatief kleine, bijvriendelijke bomen zoals de appelbes (*Aronia x prunifolia*), vuilboom (*Frangula alnus*) en gele kornoelje (*Cornus mas*) met daaronder vaste en tweejarige schaduwplanten zoals de grote engelwortel (*Angelica archangelica*) en vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea*).
- Gras: als u gras heeft, laat dan een

Net voor de landing op een krokus. Foto Richard de Bruijn

Honingbij op bloeiende wilg. Foto nntattali

deel ongemaaid. In onze natuurtuin hebben we verschillende grasvakken die elk maximaal één keer per jaar worden gemaaid. Lang gras biedt bescherming en nestmogelijkheden voor insecten zoals hommels. Nectarrijke wilde bloemen zoals paardenbloem in de lente en witte klaver in de zomer krijgen dan ook de kans om te bloeien.

- Water: bijen moeten drinken, net als veel andere tuinbezoekers. Als u ruimte heeft is een vijver de effectiefste manier om dieren en insecten aan te trekken. Zorg dat hij vol zit met waterplanten, zodat bijen kunnen drinken vanaf een drijvend blad.
- Bloemenweide: zaai een stukje open grond in met een zaadmengsel met wilde weideplanten. Let op, zaai in een onkruidvrij stuk. Dat kunt u bereiken door een vals zaaibed te maken. U maakt de grond klaar alsof u zou zaaien, door te schoffelen en harken en water te geven. Wacht dan een week of twee zodat al het onkruidzaad is ontkiemd. Schoffel dat weg en zaai dan het echte mengsel. Zo hebben uw bloemen een voorsprong.
- Haag: een inheemse haag is een goede bron van vroege nectar en creëert een microklimaat, waar veel planten goed bij gedijen. Denk aan de zuurbes (*Berberis darwinii*), vlier (*Sambucus* sp.) en hondsroos (*Rosa canina*).

Dit bloeit er in februari en maart

Een belangrijk bron van stuifmeel is de boswilg (*Salix caprea*), bij veel imkers

Stekken, zaaien, verspenen, poten of planten. Met deze tip kweekt u groene vingers:

Het vroege voorjaar is dé tijd om te stekken, bijvoorbeeld van de zwarte bes (*Ribes nigrum*). Knip een tak eenjarig hout van ca. 50 cm uit de struik. Verwijder de knoppen van de onderste helft en steek de tak tot halverwege in de grond. Houd de stek goed vochtig voor een goed resultaat. Wilt u moeilijkere planten stekken en de kansen vergroten? Schil wat bast van een wilg en stop dat in het water. Zet de stekken eerst een paar dagen in het wilgenwater en plant ze daarna in de grond. In wilgenbast zitten groeihormonen die ervoor zorgen dat de stek sneller gaat wortelen.

Wat u deze maand niet moet vergeten:

Stek een wilg en plant wat (lei)fruitbomen in uw tuin.

bekend. Hoewel ze door de wind worden bestoven, maken bijen abso-luut gebruik van bomen met katjes, zoals wilg, hazelaar (*Corylus avellana*) en els (*Alnus glutinosa*) die hun stuifmeel produceren op het moment dat veel eiwitten nodig zijn om na de winter nieuw broed groot te brengen. Een wilg kunt u gemakkelijk stekken in deze tijd van het jaar. Snoei een (eenjarige) tak van de wilg en plant die diep in de grond. In onze natuurtuin stonden we vorig jaar verbaasd van de groeikracht van de wilg, zelfs de stekken die op hun kop waren geplant liepen uit.

Mijn favoriete bloeiers van deze periode zijn fruitbomen. Deze bomen vormen een prachtige bron van nectar en stuifmeel vroeg in het seizoen, de bomen houden water vast in de bodem, ze geven heerlijke vruchten later in het jaar en ze bloeien prachtig. Voor fruitbomen in leivorm gesnoeid is

niet veel ruimte nodig. Heeft u een beschutte en zonnige rand over in uw tuin? Dan kunt u tot en met maart, als het niet vriest, fruitbomen aanplanten zoals appel, peer of kers.

Een plant die echt niet mag ontbreken in uw tuin is de boerenkrokus (*Crocus tommasinianus*). Deze krokus bloeit als een van de vroegste in zijn soort en vermeerdert makkelijk. Als we het over voorjaarsbolletjes hebben, moet ik het sneeuwkllokje (*Galanthus nivalis*) niet vergeten, net als de oosterse steryacint (*Scilla siberica*). Deze kleinere verwant van de hyacint bloeit aan het einde van de winter en de opvallende blauwe bloemen komen door de sneeuw naar boven. Hij kan gemakkelijk in de schaduw van bomen staan en in open gras. Tot slot wijs ik u graag op de sleutelbloem (*Primula vulgaris*). De naam betekent 'eerste bloem', het is zeker een van de vroegst bloeiende planten. ●